

MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
PREVENTIVA EFECTUADA AL C/ TAPINERIA,29-39
(CIUTAT VELLA, BARCELONA)
Codi MUHBA 089/08

Data de la intervenció: 04 al 07 d'agost de 2008.

Meritxell Nasarre Solans
Barcelona, Octubre 2010

ÍNDEX

- 1. Fitxa tècnica**
- 2. Situació de la intervenció**
- 3. Motivacions i objectius de la intervenció**
- 4. Notícies històriques i intervencions anteriors**
- 5. Metodologia**
- 6. Descripció dels treballs realitzats**
- 7. Conclusions**
- 8. Bibliografia**

ANNEXES

Repertori estratigràfic

Documentació gràfica

- **Documentació fotogràfica**
- **Documentació planimètrica**

FITXA TÈCNICA

NOM DE LA INTERVENCIÓ	C/ Tapineria, 29-39
UBICACIÓ	Ciutat Vella (Barcelona)
COORDENADES UTM	X: 431259 m Y: 4581989 m Z: 8,10 m s.n.m.
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	4- 7 d'agost de 2008
PROMOTOR	Ajuntament de Barcelona
EQUIP TÈCNIC	Direcció: Meritxell Nasarre Solans

2. Situació del jaciment

El seguiment arqueològic que s'ha efectuat, i del qual presentem la memòria, s'ha portat a terme al nucli antic de Barcelona, concretament a tocar de la muralla romana i en un indret amb terrenys quaternaris.

El terme municipal de Barcelona se situa bàsicament sobre una superfície gairebé plana (el Pla de Barcelona). El Pla de Barcelona és limitat per la Serralada de Collserola, i a migjorn, per la falla que segueix, ran de mar, des de Garraf i el turó de Montjuïc que és el punt més elevat, pels turonets dels Ollers, del Tàber, de les Fazies, de la Bota, fins el turó de Montgat, més enllà del Besòs.

La falla, originada al moment de la fractura del Massís Catalano-Balear, dibuixà el que, a grans trets, havia de ser la costa catalana. Per això, el pla inclinat del peu de Collserola és de basament paleozoic i d'estructura tabular, havent estat afectat per tots els moviments orogènics alpins. En el miocè i el pliocè, damunt del sòcol paleozoic se sedimentaren dipòsits marins, dels quals són testimonis el seguit de turons suara anomenats. El Pla, que des de Collserola va baixant suaument i d'una manera regular, en el punt de contacte entre la Ciutat Vella i l'Eixample, es produeix una ruptura de continuïtat amb la presència d'un salt o esglaó d'uns vint metres, clarament visible en la morfologia urbana. Aquest tall va ser aprofitat per la defensa, recolzant-hi les muralles, o per a l'economia, instal·lant a les Moles diversos molins aprofitant el sallent. De l'esglaó cap a mar ja no hi ha sòcol de llicorella ni de granit, sinó un mantell al·luvial format per les aportacions de les rieres, dels torrents, dels deltes dels rius veïnals i el corrent litoral.

Així doncs, el Pla es pot dividir en tres sectors: El Pla inclinat, els turons arran de mar, i el pla de baix, que correspondria a la zona compresa entre l'esglaó i el mar. En aquest sector hi dominen materials al·luvials més fins aportats per rieres, torrents i les aigües d'escorrentiu que baixen de la serra i, també, dels corrents marins.

Des del punt de vista urbanístic la ciutat de Barcelona consta de diverses àrees. Prop del mar i dominat al sud pel gran promontori de Montjuïc hi ha el nucli antic, on la ciutat restà reclosa fins a la desaparició de les muralles durant el segle XIX. Aquest espai inclou, d'una banda, un nucli central anomenat barri

gòtic que correspon a la primitiva ciutat romana i, de l'altra, un seguit de raval·ls situats al seu voltant que es van formar en època medieval, dins el perímetre de les muralles aixecades al segle XIII. Aquestes viles noves són els actuals barris coneguts amb els noms de les esglésies que els centralitzen: del Pi, de Santa Anna, de Sant Pere, de Santa Maria del Mar i de la Mercè. Els darrers sectors del nucli antic de la ciutat, és a dir la Rambla i el Raval (on es localitza la zona estudiada), varen començar a ser urbanitzats quan quedaren inclosos dins del tercer recinte fortificat que es bastí al llarg de la segona meitat del segle XIV.

Al nord de la ciutat antiga s'estén l'Eixample, una àmplia zona quadriculada planificada a la segona meitat del segle XIX, segons el pla d'Ildefons Cerdà, un cop s'havien enderrocat les muralles que encerclaven la ciutat i que oprimia el seu desenvolupament.

3. Motivacions i objectius de la intervenció

El seguiment arqueològic de la present memòria es va originar arran d'una obra promoguda per l'Ajuntament de Barcelona per tal de realitzar una estesa de cable subterrani (llicència municipal:AYCZIM10087) de fibra òptica. Com que l'àrea afectada forma part d'una Zona d'Interès Arqueològic i d'alt valor històric de la ciutat de Barcelona, es va plantejar la necessitat de realitzar una intervenció arqueològica preventiva.

El control arqueològic de l'obra s'encarregà a l'empresa de gestió arqueològica ÀTICS, S. L., i l'arqueòloga Meritxell Nasarre en va assumir la direcció tècnica. Els treballs de control es dugueren a terme els dies 4 i 7 d'agost de 2008, sota la supervisió del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de Barcelona. Pel que fa als treballs de la realització de la rasa, van ser executats per l'empresa GECOINSA,

Amb el seguiment arqueològic, es pretenia, d'una banda, localitzar i documentar possibles restes patrimonials que poguessin veure's afectades per l'actuació urbanística, i, de l'altra banda, i relacionat amb la primera, obtenir la màxima informació possible de l'àrea afectada per tal de complementar els estudis realitzats fins a l'actualitat.

En concret, i pel que fa a la intervenció arqueològica que ens ocupa podem dir que:

- Es troba a la zona exterior de la muralla romana pel carrer de la Tapineria fins a l'Avinguda de la Catedral.
- L'exterior de la muralla tenia edificacions adossades fins al segle XX.

Els objectius immediats es centren doncs en recuperar les possibles restes arqueològiques que puguin aparèixer durant la realització de les obres per a la canalització de subministrament.

4. Notícies històriques i intervencions anteriors

Notícies històriques¹

La zona intervinguda es troba a tocar de la muralla de la *Colonia Iulia Augusta Faventia Paterna Barcino*, ciutat romana fundada el segle I a. C., en època d'August. La fundació de *Barcino* s'ha de contextualitzar en un moment de formació de diverses ciutats en el procés polític engegat a la fi de les guerres càntabres per tal d'equilibrar el territori ocupat. La funció de la ciutat era la de controlar i aglutinar un territori (*ager*) no gaire extens però sí molt productiu. *Barcino* controlava l'arteria fluvial del Llobregat que servia tant de sortida com d'entrada de productes. Cal entendre la ciutat integrada en el seu context tant històric com geogràfic i no tancada muralles endins. El centre del recinte urbà estava constituït pel fòrum, presidit en un dels seus costats per l'únic edifici que, ara per ara, coneixem el temple (carrer del Paradís) tot i que en el fòrum hi havia altres edificis públics (cúria, basílica,...) no en tenim evidències. Al fòrum anaven a parar les dues vies principals que constituïen el teixit urbà el *cardo* i *decumanus maximi* situats sota els actuals carrers de la Llibreteria, del Call, del Bisbe i de Regomir. La ciutat disposava d'una xarxa de clavegueram que evacuava les aigües residuals i també de dos aqüeductes que entraven a la ciutat per la Plaça Nova. La ciutat en aquests primers temps comptava amb 2.000 habitants i tenia 10 hectàrees.

Així ens trobem davant d'una ciutat planificada artificialment, a tocar de la costa sobre un petit turó. En aquest context la fortificació de la ciutat era important. Les primeres muralles de la ciutat no tenen una finalitat defensiva, la seva finalitat era la d'identificar *Barcino* com a veritable nucli urbà. Les muralles augustals van ser dissenyades per l'exèrcit i executades pels mateixos militars, defineixen un espai octogonal allargat i perpendicular a la línia de la costa. Tot i que es conserva a molts indrets no ha estat possible estudiar cap tram sencer d'aquesta muralla degut a que va ser aprofitada per la segona fortificació romana d'època baix- imperial. La muralla tindria entre el 1'5 i 2m d'amplada

¹ Pel que fa a la part en la que es tracten les característiques dels recintes emmurallats de *Barcino* les idees presentades estan extretes en la seva integritat de l'article dut a terme per Albert Cubeles i Ferran Puig sota el títol "Les fortificacions de Barcelona" al llibre *Abajo las murallas!!! 150 anys de l'enderroc de les muralles a Barcelona*.

amb una alçada mínima de 6m, estaria construïda amb fort morter de sorra i calç amb pedres irregular (*opus caementicium*) amb els carejats intern i extern executats amb la tècnica de l'*opus vittatum* (que consistia en una obra de carreus petits ben escairats, que es combinava per sectors amb una obra de carreus de grans dimensions, anomenada *opus quadratum*, i acabat encoixinat). Aquest primer recinte tenia quatre portes monumentals que s'obrien al mig de cadascun dels costats de la muralla. Un ramal de la Via Augusta fet expressament hi entrava travessant la ciutat. El recinte es trobava envoltat externament per fossats defensius artificials transversals al nord-oest i al sud-est. Aquests fossats conjuntament amb el pas longitudinal de dues rieres complementaven els sistema de la fortificació.

Tot i que el segle IV dC s'havia considerat una època de decadència cal interpretar-lo en clau de continuïtat i de transformació. D'ençà de la fundació de *Barcino* al seu voltant i a tocar de les muralles es va anar formant un espai amb construccions suburbials, sent més important aquest fet a la part oriental de la ciutat entre la via romana i el mar. A partir del segle IV es va produir un canvi important en la ciutat que va provocar per una banda l'abandonament del suburbi i de l'altra es va donar un procés de redefinició urbana que va afectar a la muralla. En aquest moment es va aixecar un sistema defensiu més complexa. La seva complexitat fa pensar en una actuació oficial de l'imperi de marcat caràcter militar. Tot i que es va mantenir el traçat de la muralla fundacional se li va adherir a la primera una nova muralla exterior que tenia entre 75 i 78 torres. Per altra banda es va afegir un nou espai quadrangular fortificat, annex a la façana de mar que s'ha anomenat *castellum*. La nova fortificació va doblar el gruix de l'antiga muralla fins als quatre metres i es va perdre la funció dels fossats defensius en emplenar-se per a ser utilitzats com a abocadors. La tècnica constructiva que es va utilitzar va ser la següent; al damunt d'una fonamentació d'*opus caementicium* s'hi construïa un massís del mateix material, acabat externament amb *opus quadratum* que utilitzava carreus i d'altres materials procedents d'edificacions anteriors. Entre torre i torre els panys de muralla eren llisos i tenien entre els 8,5 i els 10 metres d'alçada i és probable que estiguessin coronats amb merlets que protegien el pas de ronda que es trobava pavimentat amb *opus signinum*. Les torres eren

de tres tipus: cilíndriques, polièdriques, i quadrangulars. Les dimensions de les torres estava en funció de la seva ubicació. Aquests doblaven en alçada a la muralla. La part baixa que era massissa i amb parament extern d'*opus quadratum* com la muralla, estava construïda damunt d'un sòcol motllurat. A partir del pas de ronda les torres s'enlairen amb un cos practicable amb dos nivells de forjat, a cadascun dels nivells s'obren finestres. Aquest recinte emmurallat fou la darrera gran empresa pública, es tracta d'un esforç només realitzable dintre d'un segle IV dC caracteritzat per la riquesa econòmica i cultural. En aquest moment l'extensió de les necròpolis urbanes constata el creixement de la població.

Entre els segles VI-X es tenen poques dades respecte l'evolució de la zona, segurament es mantindria com a espai dedicat a tasques agrícoles. No serà fins el segle X que s'ha pogut documentar l'existència de poblament en aquest indret fora muralla. Aquest serà un moment de gran expansió agrícola que donarà lloc a la creació d'un dels burgs més antics de Barcelona, Vilanova dels Arcs, els qual ja el trobem constituït poc després de l'escomesa d'Almanson l'any 985. El nom de la vilanova dels Arcs respon a la presència de l'antic aqüeducte de Collserola que, ja inutilitzat per a l'ús urbà, serví com a paret mitgera de moltes de les noves edificacions.

La política expansionista de Jaume I té com a resultat un important desenvolupament econòmic i social de la ciutat que comporta una sèrie de transformacions urbanístiques que canvien l'aspecte de la ciutat emmurallada i del seu entorn. Les viles noves formades en els segles anteriors com Santa Maria del Mar, Santa Maria del Pi i els Arcs esdevenen en importants centres de població. Aquesta expansió demogràfica provoca la necessitat de construir una segon recinte emmurallat per integrar aquests nous suburbis.

En el sector més pròxim a la Porta Bisbal es dona un procés d'urbanització molt condensat al voltant del mercat, on s'establiren un seguit d'obradors i tallers dedicats a activitats comercials. L'augment d'activitat a la zona va provocar que s'urbanitzessin els carrers confluents a la plaça del mercat (que havia sorgit de manera fortuïta amb la realització del mateix).

En el segle XIV hi ha un primer intent de racionalitzar aquest creixement urbanístic amb la construcció de clavegueres i canalització de les aigües. A mitjans de segle els consellers municipals veuen la necessitat d'ampliar la plaça que havia aparegut de manera fortuïta vora la Porta Bisbal degut al naixement del mercat, fet que provocà l'expropiació de diverses cases particulars. Aquesta plaça fou anomenada plaça Nova, nom que ha perdurat fins a l'actualitat.²

Pel que fa a època moderna les fonts escrites parlen de la reforma que patí el barri de la Seu iniciada el 1546 i que comportà l'enderroc d'algunes cases del carrer Corríbia per ampliar la plaça de la Seu, això va comportar la creació d'una gran esplanada i les escales del Pla de la Seu tal i com avui les coneixem. A partir d'aquests moments i fins ben entrat el segle XVIII, aquesta zona de la ciutat es caracteritzarà per la permanència de la xarxa viària anterior i per la continuïtat dels aspectes socials i econòmics que havien configurat aquest sector al llarg dels segles anteriors.³

A mitjans del segle XVIII hi ha un seguit de problemes urbanístics provocats pel desequilibri entre el nombre d'habitatges i els habitants que encara viuen dins el recinte fortificat. Això es deu a què, per una banda, la industrialització concentra una gran quantitat de persones i per l'altra, hi ha una forta immigració de camperols cap a la ciutat. La falta d'un criteri unitari en l'aspecte urbanístic per part dels poders públics fa que aquesta qüestió es resolgui de manera arbitrària en mans d'iniciatives privades dels veïns.⁴

Al llarg del segle XIX es realitzen diverses reformes que en aquest sector més pròxim a la Catedral aquestes reformes comporten l'enderrocament de la galeria renaixentista que unia les dues torres de la Porta Bisbal, s'eixamplen i alineen els carrers Corríbia, Riera de Sant Joan, dels Arcs i Bou de la Plaça Nova, es van empedrar alguns carrers i es canalitzen les aigües.⁵

² AAVV, 1992, Pàg 30-31

³ AAVV, 1992, Pàg 34-35

⁴ AAVV, 1992, Pàg 36-37

⁵ AAVV, 1992, Pàg 37-39, AAVV, 1993, Pàg 111

Aquestes reformes es van continuar portant a terme fins ben entrat el segle XX, l'obertura de la Via Laietana (1908-1913) fa replantejar als urbanistes més purs la conservació de determinats edificis com a representants d'un passat col·lectiu. Després de la Gerra Civil, l'any 1941, es planeja la urbanització de la zona de la plaça Nova a tocar de la Porta Bisbal molt devastada pel bombardeig de l'any 1938. També es comença a executar un nou pla de reforma de la zona que va comportar la supressió dels carrers de Corríbia, Bou de la Plaça Nova, Capellans, Sagristans, Sallent i part del Arcs per donar lloc a la creació de l'avinguda de la Catedral. Entre els anys 1947 i 1953 es va realitzar l'enderroc d'unes cases del carrer de la Corríbia que es recolzaven en la Pia Almoina, de manera que es deixaren al descobert els seus murs (adossats al primitiu recinte romà), així com també es deixà al descobert una de les antigues torres de planta poligonal.⁶

Intervencions anteriors

Tenint en compte la notable quantitat d'excavacions arqueològiques que s'han efectuat en aquesta zona, ens limitarem únicament a exposar aquelles més properes a la zona intervinguda i de més entitat, pel que fa a les dades que han aportat sobre el desenvolupament urbanístic de la zona.

Les primeres tasques arqueològiques es remunten a començament de segle amb les prospeccions realitzades a l'antiga església de Santa Marta poc abans del seu enderroc l'any 1920. En aquest cas s'intentaven trobar uns antics mosaics els quals, però, foren destruïts en el transcurs de l'excavació dels túnels subterranis per a la línia de metro⁷.

L'any 1945 es reprenen les tasques arqueològiques en el sector pròxim a la Catedral que permeten la localització de la primitiva basílica paleocristiana. I entre els anys 1954-1962 com a conseqüència del moviment de terres provocat per la construcció d'un soterrani de la companyia Hispania-Zurich, ubicada a l'actual cantonada de l'avinguda de la catedral amb Via Laietana,

⁶ AA. VV. 1992, Pàg. 40-42.

⁷ AAVV, 1992 Pàg 41

permeten la documentació dels fonaments de l'església de Santa Marta, algunes restes d'època romana i algun fragment de mosaic ⁸

L'any 1954 es documenta a la plaça d'Antoni Maura les restes d'una vil·la suburbana altimperial de la qual cal destacar la documentació de diversos paviments d'*opus tessellatum* del segle III. Es documenta una àrea destinada a enterraments que s'aniria estenent des de l'esmentada plaça d'Antoni Maura fins a l'avinguda Cambó, datada cap el segle IV i que arribaria fins el segle IX⁹.

Entre els anys 1954 i 1962, en el solar situat entre els carrers dels Arcs, i Capellans, es construeix el que serà la seu del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya i Balears. En aquest cas es va documentar el basament d'un mausoleu funerari i una estructura de combustió en el seu interior, *l'ustrinum*, que va permetre datar-ho en època de Neró. La disposició de la fonamentació del monument funerari indicaria que aquesta estaria situada al costat de la via que conduïa a la porta NO de la ciutat romana. La fase d'abandó de l'esmentada estructura es situaria a finals del segle V, moment en què el mausoleu apareix amortitzat amb dos enterraments amb coberta de *tegulae* a doble vessant ¹⁰. Ja el 1958, Serra Ràfols,¹¹ va fer una intervenció al carrer de la Tapineria, 35, on es van documentar les torres de defensa de la muralla romana d'aquell sector (la número 13, 12, 11, 10, 9 i 8). Aquesta última ja es coneixia per una excavació efectuada a la Baixada de la Canonja durant la construcció d'una claveguera.

A banda d'aquestes intervencions d'antic cal esmentar la importància de l'excavació arqueològica realitzada l'any 1989 a l'avinguda de la Catedral degut a la construcció d'un aparcament subterrani. Entre les troballes, destaca un gran retall al terreny natural, entre la plaça Nova i el Pla de la Seu, executat a principi del segle I d. C. i reblert per deixalles des de ben aviat i durant tot l'imperi, al qual es va atribuir la funció de recollida i canalització d'aigües (el retall anava més o menys paral·lel a la muralla fins que, a mesura que s'apropava als aqüeductes, s'anava tancant en direcció a la línia de fortificació).

⁸ AAVV, 1992 Pàg 42-43

⁹ AAVV, 1993, Pàg 109

¹⁰ GRANADOS I RODÀ, 1993, Pàg 29

¹¹ SERRA – RAFOLS, J. de C. (1958)

Així mateix, es va documentar la fonamentació de diversos pilars dels dos aqüeductes de la ciutat, de l'època de l'alt imperi. També es localitzà un conjunt de sitges, la majoria d'elles reblertes cap als segles V i VI. A la cruïlla de l'avinguda de la Catedral amb el carrer de la Tapineria, es van documentar les restes de dos murs fets de pedra irregular lligada amb argamassa i un fragment de paviment d'*opus signinum*, que podrien ser part integrant de la vil·la suburbana identificada com a tal l'any 1954. Pel que fa a restes d'època medieval, només es pogué apreciar l'alineació dels carrers i la configuració de les illes de cases (que persistiren des de la baixa edat mitjana fins al segle XX), així com una sèrie de pous reblerts i obstruïts durant el segle XIV. D'època moderna es localitzaren únicament alguns vestigis dels edificis que, abans de la creació del Pla de la Seu el 1546, hi havia davant les escales que actualment donen accés a la plaça. Finalment, d'època contemporània es documentà l'ocupació del solar de l'avinguda de la Catedral abans de l'enderrocament de les cases que hi havia, portat a terme durant els anys 40 i 50 del segle XX¹².

¹² AAVV, 1992

5. Metodologia

Per tal d'aconseguir els objectius marcats, cal seguir una metodologia sistemàtica i adequada. En relació amb la metodologia de registre, la seqüència estratigràfica s'estableix per a entendre la formació, delimitació i estructuració dels estrats i la seva possible posterior destrucció. De la mateixa manera, ajuda a interpretar els diferents processos sedimentaris i postdeposicionals que han tingut lloc en aquest espai. Amb aquesta premisa, s'ha establert un registre detallat dels diferents estrats que configuren la zona excavada, utilitzant a tal efecte el sistema d' Unitats Estratigràfiques (U. E.) dissenyat per E. C. Harris (Principles of Archaeological Stratigraphy, 1979), que permet analitzar de forma individualitzada cada una de les incidències que afecten la seqüència estratigràfica. S'ha realitzat una fitxa descriptiva de cada Unitat Estratigràfica. En ella es registren tots els paràmetres que permetin la seva correcta identificació i descripció: la ubicació en el jaciment, les seves característiques físiques, la situació en les plantes i seccions i la posició física respecte a la resta d'unitats estratigràfiques amb les quals es relaciona.

La identificació d'U.E. s'estableix mantenint l'ordre d'aparició durant el procés d'excavació i es realitza utilitzant una clau, en aquest cas, de tres o més dígits, començant tota la seqüència numèrica en el 100 (nivell superficial), segons els sectors diferenciats. Aquest sistema s'ha emprat amb la finalitat d'evitar qualsevol alteració de la seqüència numèrica o un altre tipus d'interferència en el cas d'una estratigrafia complexa.

La documentació es completa amb un registre gràfic detallat, que inclou la fotografia convencional.

El sistema de treball utilitzat va ser l'habitual en aquest tipus d'intervencions, va combinar l'ús del martell pneumàtic amb l'excavació manual adreçada al descobriment de les restes que podien aparèixer.

6. Descripció dels treballs realitzats

Obra de canalització en rasa per instal·lar un nou subministrament. Comprenia un tram total de 10 metres aproximadament al carrer de la Tapineria (**Fig. 1**).

L'actuació arqueològica se centrà, per una banda, en el control visual de la realització del tram de rasa per part de l'empresa adjudicatària i, per altra banda, en l'excavació manual per part de la direcció tècnica quan les característiques del sediment extret així ho exigien. La obertura es va fer amb martell pneumàtic i l'excavació de manera manual.

Les obres s'iniciaren el dia 4 d'agost i van concloure el 7 del mateix mes. El dia 4, es va començar a obrir davant de número 39, que era on es trobava l'arqueta de servei. El dia 7 va finalitzar l'obertura de rasa fins al número 33 on s'havia de donar el servei.

Rasa 1

Cala de 0,9 metres d'amplada, 3,9 metres de llargada i 60 cm. de profunditat situada al C/ de la Tapineria. Té una orientació NO-SE i se situa paral·lelament a l'actual línia de façana, i discorre per tota l'àrea de carrer.

L'estratigrafia constava d'un nivell de paviment (U.E 100) format per lloses de pedra de 40 cm. d'amplada, 65 cm. de llargada i entre 7 i 12 cm. de gruix. La preparació de paviment, en aquest cas, està format per un nivell de sorres (U.E. 101) d'aproximadament 16 cm. de potència i per sota l'estrat de formigó (U.E 102) que variava una mica segons el tram de la rasa i oscil·lava entre 12 i 20 cm de potència en total i un reompliment de sauló que oscil·lava també entre 10 i 15 cm de potència (U.E.103). Aquest sediment, d'aportació antròpica, forma part de l'ompliment habitual que s'utilitza en el farciment de rases realitzades per a la instal·lació de diferents xarxes subterrànies. Es tracta d'un sediment saulonenc de color vermellós barrejat amb elements actuals com escombraries i restes de runa constructiva.

Rasa 2

Cala de 0,40 metres d'amplada, 6 metres de llargada i 30 cm. de profunditat situada al C/ de la Tapineria. Té una orientació NE-SO i se situa perpendicularment a l'actual línia de façana, i discorre per tota l'àrea enjardinada del voltant de les muralles .

L'estratigrafia constava d'un nivell de gespa (U.E 100) d'uns 4cm de potència i per sota un estrat d'aportació antròpica de color marró negre, molt orgànic (U.E. 101) d' aproximadament 20 cm. de potència i per sota un estrat d'argiles de color marró (U.E 102) amb material modern de 6 cm de potència.

7. Conclusions

Aquesta intervenció arqueològica, realitzada al carrer de la Tapineria, tenia com a fites descobrir i documentar possibles restes arqueològiques conservades durant les obres que l'Ajuntament de Barcelona tenia previst d'efectuar per a la realització de la canalització en rasa d'una línia de fibra òptica.

En aquest sentit, i com ja ha quedat reflectit a l'apartat anterior, hem de concloure que els resultats han estat negatius. D'una banda, un dels elements que més ha condicionat el volum nul de dades arqueològiques obtingues ha estat l'escassa profunditat on s'ha instal·lat la canalització (30-60 cm). A això se li ha d'afegir el fet de tractar-se d'una excavació preventiva de caràcter molt localitzat i parcial. En definitiva, ha resultat impossible documentar algun tipus de resta constructiva relacionada amb l'ocupació romana, medieval o moderna, que sabem que en el passat es produí en aquest sector de Barcelona, i per tant només podem afegir que els resultats d'aquesta intervenció difícilment poden aportar respostes als interrogants plantejats al voltant del poblament i l'urbanisme de la ciutat al llarg d'aquestes etapes de la seva història.

8. Bibliografia

- AA VV (1982): *Gran geografia comarcal de Catalunya. Volum 8: El Barcelonès i el Baix Llobregat*. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona.
- AA VV (1992): *L'avinguda de la Catedral: de l'ager de la colònia Barcino a la vilanova dels arcs*. Ajuntament de Barcelona. Barcelona.
- AAVV (1993): "Estudi històrico-arqueològic a l'avinguda de la Catedral" a *III Congrés Història de Barcelona. Lla ciutat i el seu territori, dos mil anys d'història. Barcelona 20, 21 i 22 d'octubre 1993. Ponències i Comunicacions*. Ajuntament de Barcelona. Pàg 109-113.
- ALBERCH i FUGUERAS *et alii* (1999) "Ciutat Vella i Eixample" a *Els Barris de Barcelona*, Vol I, Ed. Enciclopèdia Catalana, Barcelona.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA. *Urbanisme de Barcelona*. <http://www.bcn.es/urbanisme/>
- AMADES, J. (1989): *Històries i llegendes de Barcelona*, Vol II, Ed. 62, Barcelona.
- BRAVO MORATA (1971): *Las calles de Barcelona*, Vol I, Colección de Bolsillo Fenicia, Madrid.
- BUSQUETS, F. (2006): *Informe d'afectació de la intervenció arqueològica al carrer dels Sagristans 2-6, Capellans 4 (Ciutat Vella, Barcelona), 6-7 juny 2006*. Àrea de Coneixement i Recerca de la subdirecció general de Patrimoni Cultural. Barcelona. Inèdita.
- CIRICI, A. (1985): *Barcelona Pam a Pam*, Ed. Teide, Barcelona.
- CUBELES I BONET, A.; PUIG I VERDAGUER, F. (2004): *Les fortificacions de Barcelona, Abajo las murallas!!! 150 anys de l'enderroc de les muralles de Barcelona*, Institut de cultura, Museu d'Història de la ciutat, Ajuntament de Barcelona, Barcelona.
- GRANADOS, J.O. i RODÀ, I. (1993): "Barcelona a la baixa romanitat" a *III Congrés Història de Barcelona. Lla ciutat i el seu territori, dos mil anys d'història. Barcelona 20, 21 i 22 d'octubre 1993. Ponències i Comunicacions*. Ajuntament de Barcelona. Pàg 25-46.

- HARRIS, Edward C. (1979): *Principles archaeological stratigraphy*. Academic Press Limited. London.
- FABRÉ, J. i HUERTAS CLAVERIA, J. M. (1996): *Tots els barris de Barcelona. Eixample i ciutat Vella*. Vol V. Edicions 62, Barcelona.
- GARRIGA i ROCA, M. (1858): Plànol Quarterons Garriga i Roca N° 43. Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona.
- NOGUÉS, J. (2004): *Memòria de l'excavació arqueològica realitzada al solar de la finca dels carrers Capellans 4- Sagristans 2-6 Barcelona. 04/04*. Àrea de Coneixement i Recerca de la subdirecció general de Patrimoni Cultural. Barcelona. Inèdita.
- PORTAVELLA, J. (1996): *Diccionari nomenclàtor de les vies públiques de Barcelona*. Ajuntament de Barcelona, Barcelona.
- RUI-BARERA, E. (1998): "LA ceràmica espatulada i les sitres de la Catalunya Vella (c.s. IX-XI), a més d'unes quantes observacions sobre l'arqueologia, la ceràmica i la història" a *Ceràmica medieval i postmedieval. Circuits productius i seqüències culturals*. Monografies d'arqueologia medieval i postmedieval N° 4, pàg. 21-37, Barcelona.

ANNEXES

- Repertori estratigràfic

Fitxa d'Unitat Estratigràfica: C/ Tapineria, 29-39				UE : 100
Sector: Rasa 1		Codi MUHBA: 089/08	Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Paviment del carrer actual.			
DESCRIPCIÓ :	Superficial format per lloses de pedra de 40 cm. d'amplada, 65 cm. de llargada i entre 7 i 12 cm. de gruix. Cota inicial: 8,1 m s.n.m.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	101	Es cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica : C/ Tapineria, 29-39				UE : 101
Sector: Rasa 1		Codi MUHBA: 089/08	Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Preparació de paviment			
DESCRIPCIÓ :	nivell de sorres d'aproximadament 16 cm. de potencia. Cota inicial: 7,98 m s.n.m.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	102	Es cobert per	100
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica : C/ Tapineria, 29-39				UE : 102
Sector: Rasa 1		Codi MUHBA: 089/08	Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Estrat d'anivellació			
DESCRIPCIÓ :	Formigó. 12-20 cm de potència. Cota inicial: 7,82 m s.n.m.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	103	Es cobert per	101
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica : C/ Tapineria, 29-39			UE : 103	
Sector: Rasa 1		Codi MUHBA: 089/08	Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Nivell d'aportació de seveis			
DESCRIPCIÓ :	Serveis i sauló. 10 - 15 cm de potència. Cota inicial: 7,7 m s.n.m. Cota final: 7,6 m s.n.m.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	102
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica : C/ Tapineria, 29-39			UE : 200	
Sector: Rasa 2		Codi MUHBA: 089/08	Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Nivell vegetal			
DESCRIPCIÓ :	Gespa. 4cm de potència. Cota inicial: 8,1 m s.n.m.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	201	Es cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica : C/ Tapineria, 29-39			UE : 201	
Sector: Rasa 2		Codi MUHBA: 089/08	Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Estrat d'aportació antròpica			
DESCRIPCIÓ :	estrat de color marró negre, molt orgànic d' aproximadament 20 cm. de potencia. Cota inicial: 8,07 m s.n.m.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	202	Es cobert per	200
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica : C/ Tapineria, 29-39			UE : 202
Sector: Rasa 1		Codi MUHBA: 089/08	Cronologia: Segle XX
DEFINICIÓ :	Nivell d'aportació		
DESCRIPCIÓ :	estrat d'argiles de color marró (U.E 102) amb material modern de 6 cm de potència. Cota inicial: 7,87 m s.n.m. Cota final: 7, 81m s.n.m.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQUÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a		Es cobert per 201
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

- DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

Figura 1

Traçat Rasa 1 i Rasa 2

- **DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA**

Foto 1

Carrer de la Tapineria

Foto 2

Primer tram Rasa 1

Foto 3

Perfil Rasa 1

Foto 4

Segon tram Rasa 1

Foto 5

Rasa 2

Foto 6

Perfil Rasa 2